

UTÖKNING AV NATURRESERVATET KRONOBERG I VÄXJÖ KOMMUN

BESLUT

Länsstyrelsen förklarar med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken (1998:808) att naturreservatet Kronoberg ska utökas. Gränsen för naturreservatet ska vara den gräns som anges i bifogad karta (bilaga 1).

Länsstyrelsen upphäver med stöd av 7 kap. 7 § första stycket miljöbalken delvis beslutet från den 23 september 1996 med diarienummer 231-3422-1996 såvitt avser syfte, reservatsföreskrifter och skötselplan. Det innebär att beslutet för naturreservatet Kronoberg från den 23 september 1996 fortfarande gäller såvitt avser förklaringen av området som naturreservat med de ändringar som anges i detta beslut.

För att uppnå syftet med reservatet beslutar Länsstyrelsen att nedan angivna föreskrifter ska gälla för reservatet.

Länsstyrelsen fastställer bifogad skötselplan (bilaga 2) för reservatets långsiktiga vård.

SYFTET MED RESERVATET

Syftet med naturreservatet är att:

- bevara och restaurera öppna och trädklädda ängs- och betesmarker och skogar så att de biologiska värdena knutna till såväl markflora som trädskikt bevaras och stärks
- områdets skogar ska bevaras som, eller vid behov restaureras till, naturskogar med gamla träd och en varierad och flerskiktad struktur med god förekomst av död ved i olika nedbrytningsstadier
- våtmarker, öar och kringliggande vattenområden bidrar till ett rikt fågelliv med lämpliga ostörda miljöer för häckning och födosök
- det rörliga friluftslivet ska ges möjlighet till natur- och kulturupplevelser i ett artrikt och vackert landskap

Syftet ska uppnås genom att:

- områdets skyddsvärda naturmiljöer bevaras genom föreskrifter som förhindrar skogsbruk, olika typer av exploatering, samt störning
- befintliga ängs- och betesmarker hävdas och igenväxande marker restaureras där också livsmiljöer kan nyskapas för att värna skyddsvärda arter
- områdets skogar i huvudsak får präglas av naturlig dynamik. Delområden påverkade av skogsbruk restaureras för att utvecklas mot naturliga skogar, där också livsmiljöer kan nyskapas för att värna skyddsvärda arter

- lämpliga åtgärder vidtas för att förbättra sjöns ekologiska status t.ex. genom att skapa ekologiskt funktionella kantzoner
- lämpliga åtgärder för att främja upplevelsevärdena vidtas

SKÄLEN FÖR BESLUTET

Skälen för beslutet är områdets prioriterade bevarandevärden, naturtyperna ävjestrandsjöar (3130), silikatgräsmarker (6270), nordlig ädellövskog (9020), trädklädd betesmark (9070), näringsrik- respektive näringsfattig bokskog (9110 och 9130), skogsbevuxen myr (91D0), samt friluftsliv. Utökningen av naturreservatet bedöms främja bevarandet av de utpekade värdena.

Naturreservatets högsta naturvärden är knutna till äldre ädellövträd, vattenmiljöer och sumpskogar och artrika gräsmarker. Ädellövträd förekommer både i slutna ädellövskog och i trädklädda betesmarker. Sumpskogarna ansluter till Helgasjön och hyser ett flertal hotade vedsvampar. Sjön har ett rikt fågelliv som är beroende av ostörda häckningsmiljöer och vattenområdet ansluter i norr till de befintliga naturreservaten Helgö och Hissö.

Naturvärden knutna till ädellövskog finns även på Helgö och Hissö, samt i det befintliga naturreservatet Kronoberg, varför utökningen bidrar till att bevara ytterligare arealer av denna naturtyp i en trakt som redan hyser stora naturvärden knutna till äldre ädellövträd. Detta skapar förutsättningar att långsiktigt bevara traktens naturvärden i ett större sammanhängande område.

Delar av området är i behov av skötselåtgärder för att gynna naturvärden knutna till äldre lövträd. Naturvårdande skötsel behövs både för att gynna naturvärden i slutna skogar och i form av restaurering av marker som ska hävdas genom bete. Bevarandevärdena hotas av skogsbruk, brist på naturvårdande skötsel, igenväxning av tidigare öppen mark, samt mänsklig störning.

För att gynna de prioriterade bevarandevärdena behövs skötselåtgärder som möjliggörs i och med att beslut om naturreservat fattas. Skötselåtgärderna specificeras närmare i bilaga 2.

FÖRESKRIFTER

A. Föreskrifter enligt 7 kap. 5 § andra stycket miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden

Utöver förbud och föreskrifter i annan lagstiftning är det förbjudet att:

1. bedriva täkt av berg, sten, grus, sand, lera, jord, torv eller annan jordart
2. borra, spränga, schakta, gräva, dämna, dika, dikesrensa, fylla ut, tippa, anordna upplag eller utföra annan liknande åtgärd på land eller i vatten
Anmärkningar:
  - I. Befintliga diken för jordbruksmarkens drift får underhållas.
  - II. Tillfälligt upplag för jord- och skogsbruk i samband med skötselåtgärder får ske.
  - III. Underhåll av farled får ske utifrån gällande lagstiftning i miljöbalken.
3. anlägga väg, parkeringsplats eller vändplats
4. ta bort eller skada stengärdesgård och odlingsröse
5. uppföra byggnad, ledning, mast, vindkraftverk eller annan anläggning
Anmärkningar:
  - I. Jakttorn kan efter Länsstyrelsens tillstånd få uppföras på lämplig plats om behov finns.
  - II. Länsstyrelsen kan ge tillstånd till uppförande av anordning för tamboskap t.ex. vindskydd eller insamlingsfälla.
  - III. Sjöledning får anläggas efter Länsstyrelsens tillstånd.
6. avverka, gallra, beskära, röja, så, plantera träd eller buskar eller utföra annan skogsbruksåtgärd eller skada enskilda träd eller buskar
Anmärkning:
  - I. Siktgata för jaktens behov kan efter Länsstyrelsens tillstånd få öppnas på lämplig plats om behov finns.
  - II. Befintliga vägar och stigar får hållas framkomliga.
7. skada, ta bort eller upparbeta dött träd, vindfälle eller döda grova grenar
Anmärkning:

Vindfälle eller döda grova grenar som hamnar olämpligt och påtagligt hindrar jordbruk eller framkomlighet på stigar och vägar får flyttas till annan lämplig plats inom reservatet.
8. Utanför åkermark sprida bekämpningsmedel, gödsel, kalk eller annat jordförbättringsmedel
9. ändra växt- och djurlivets sammansättning genom att föra in, så eller plantera ut arter
10. utfodra vilt, sätta upp saltsten för vilt eller anlägga åtel

11. anlägga eller bedriva fiskodling
12. sätta upp tavla, skylt, affisch, snitsel, konstföremål eller liknande utan Länsstyrelsens tillstånd.
Anmärkning:
Jaktpass får markeras med diskret skylt.

B. Föreskrifter med stöd av 7 kap. 6 § miljöbalken om skyldighet att tåla visst intrång i naturreservatet

Fastighetsägare och innehavare av särskild rätt till marken förpliktas tåla att följande anordningar iordningställs och åtgärder vidtas:

1. utmärkning av reservatsgräns och information om reservatet
2. att skötsel utförs som behövs för att bevara och utveckla naturvärdena:
  - slåtter, betesdrift, odling av allmogeåker, gräsbränning och hamling om inte fastighetsägaren själv utför detta, eller anlitar annan brukare,
  - avverkning av träd, tillskapande och utplacering av död ved (inkl. död ved från områden utanför reservatet), röjning av sly, hamling, veteranisering, flytt av vindfällan,
  - naturvårdsbränning i skogsmark,
  - igenläggning eller dämning av diken,
  - bekämpning av invasiva arter och igenväxningsvegetation,
  - uppsättning av fågel- och insektsholkar och andra åtgärder för att gynna dessa artgrupper,
  - utsättning av i naturtyperna naturligt förekommande arter,
  - skapande av jordblottor för att gynna växt- och djurliv.
3. iordningställande av anordningar för allmänheten i form av parkeringsplats, informationsplats, strövstig och rastplats
4. åtgärder för vetenskaplig undersökning med tillstånd från Länsstyrelsen
5. tillfälliga upplag i samband med skötselåtgärder
6. användning av vägar i den utsträckning som behövs för att utföra skötselåtgärder

C. Föreskrifter med stöd av 7 kap. 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas inom reservatet och om ordningen i övrigt inom området
Utöver förbud och föreskrifter i annan lagstiftning är det förbjudet att:

1. skada naturföremål eller ytbildning, t.ex. genom att gräva, borra, måla eller mejsla
2. fälla eller på annat sätt skada levande eller döda stående eller omkullfallna träd och buskar

3. plocka, skada eller gräva upp örter, svampar, mossor, lavar eller andra växter annat än plockning av enstaka exemplar av icke-fridlysta arter. Bär och matsvamp får plockas för husbehov
4. samla in insekter, snäckor, maskar eller andra ryggradslösa djur annat än enstaka exemplar av icke-fridlysta arter
5. framföra eller parkera motordrivet fordon eller släpvagn annat än på anvisad väg och anvisad iordningställd parkeringsplats
6. parkera eller ställa upp husvagn, husbil eller liknande mellan kl. 00.00 och 05.00.
7. elda annat än på anvisad och iordningställd eldplats
8. sätta upp tavla, skylt, affisch, snitsel, konstföremål eller liknande utan Länsstyrelsens tillstånd
9. bedriva tävlings-, övnings- eller lägerverksamhet utan Länsstyrelsens tillstånd
10. tälta annat än på anvisad och iordningställd tältplats
11. ankra eller förtöja husbåt
12. störa eller skada djurlivet t.ex. genom närgånget uppträdande vid bo- eller lekplats
13. medföra okopplad hund eller annat lösgående husdjur
14. inom land- eller vattenområdet starta eller landa med luftfarkost
15. ta in eller använda vattenskoter

Anmärkning:

Användning av vattenskoter är tillåten vid sjöräddning eller annat samhällsnyttigt ändamål

Föreskrifterna under C gäller omedelbart, även om de överklagas.

Föreskrifterna hindrar inte:

- förvaltaren eller den som arbetar på förvaltarens uppdrag att utföra de åtgärder som framgår av ovan angivna B-föreskrifter som behövs för reservatets vård eller uppföljning av bevarandestatus.
- akuta reparationsåtgärder på ledning. Träd som fallit eller grova grenar (över 20 cm) som kapats vid åtgärder ska inte tas bort utan flyttas inom naturreservatet.
- normalt underhåll av ledning och ledningsgata, samt borttagande eller ersättning av ledning. Samråd ska dock ske med Länsstyrelsen för att på bästa sätt ta hänsyn till växt- och djurlivet.
- normalt underhåll av vägområde inkl. parkeringsplats och cykelväg. Träd som fallit eller grova grenar (över 20 cm) som kapats vid underhåll ska inte tas bort utan flyttas inom naturreservatet.

- övrig grävning i vägområde, t.ex. för nedgrävning av ledning. Samråd ska dock ske med Länsstyrelsen för att på bästa sätt ta hänsyn växt- och djurlivet.
- åtgärder för vetenskaplig undersökning som Länsstyrelsen i förväg skriftligt har lämnat tillstånd till.

Med Länsstyrelsens tillstånd enligt föreskrifterna ovan avses inte en dispensprövning utan endast att Länsstyrelsen i skriftlig form kan ge sitt tillstånd till en åtgärd efter att denna beskrivits på lämpligt sätt.

Utöver ovan angivna föreskrifter gäller annan lagstiftning, bl.a. miljöbalken, jaktlagstiftning, terrängkörningslagen och kulturminneslagen.

Enligt 7 kap 28a § miljöbalken krävs tillstånd för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område.

REDOGÖRELSE FÖR ÄRENDET

Det ursprungliga naturreservatet avsattes den 29 oktober 1956 som ett domänreservat av dåvarande Domänverket och ombildades den 23 september 1996 till naturreservat genom Länsstyrelsens beslut i ärende 231-3422-1996.

Utökningsområdets naturvärden uppmärksammades i inventeringen av skyddsvärda statliga skogar och urskogsartade skogar (den s.k. SNUS-inventeringen) som på uppdrag av regeringen genomfördes av Naturvårdsverket och länsstyrelserna 2002-2003. Området är ett av 22 områden i Kronobergs län som slutligen rapporterades av Naturvårdsverket till regeringen, se SNV rapport 5339 och 5340.

ÄRENDETS BEREDNING

Förslaget till beslut och skötselplan skickades den 26 april 2017 till sakägare som förelades att komma in med eventuella erinringar. Myndigheter, ideella föreningar m.fl. har samtidigt lämnats tillfälle att yttra sig över förslaget.

SYNPUNKTER PÅ FÖRSLAGET TILL BESLUT

Skogsstyrelsen är mycket positiva till utökningen av naturreservatet Kronoberg. Myndigheten lyfter särskilt betydelsen av att säkerställa tätortsnära skyddade områden.

Evedal-Kronoberg Nya Samfällighetsförening (EKSF) har ingen erinran mot förslaget. EKSF förutsätter dock att vägar och vägmarkering sköts som tidigare.

Anonym inkommer med klagomål gällande vattenskoteråkning kring Hissö och Kronobergsområdet. Hen informerar om att det är särskilt allvarligt under sommartiden när det är fint väder.

Statens fastighetsverk (SFV) lämnar ett stort antal synpunkter på beslut och skötselplan. Verket anser bl.a. beslutet bör ändras genom att gränsträckningen för naturreservatet justeras så att inte någon jordbruksmark ingår i det skyddade området, att syftet bör skrivas om så att det i större utsträckning tillåter aktiv skötsel i hela området, samt att jaktorn och tillfälliga upplag för jord- och skogsbruk ska vara tillåtna utan Länsstyrelsens tillstånd. Verket anser att reservatsbeslutet leder till begränsningar i markskötseln, mer byråkrati och mer myndighetskontakter för arrendatorn. När det gäller skötselplanen anser verket att kapitlet om historisk mark- och vattenanvändning bör bli utförligare, att det tydligt bör framgå att vidkroniga ekar får friställas, att död ved genererad vid naturvårdsåtgärder ska kunna tas ut ur naturreservatet om lämpliga mängder död ved i området uppnåtts, att ek generellt bör gynnas framför bok eftersom boken historiskt sett etablerats i området senare än eken, samt att målbilder för krontäthet i betesmarkerna bör framgå av skötselplanen. Generellt uttrycker verket att beslut och skötselplan bör ha ett tydligare fokus mot aktiva skötselåtgärder och betesdrift och mindre fokus på att bevara naturskogar. Verket skriver också att placeringen av jaktorn ej bör vara förenad med tillståndsplikt, samt att vägrenarna i naturreservatet inte bör slås så sent som efter 31 augusti.

Viveka Fransson, jordbruksarrendator i området, framför att avgränsningen för naturreservatet bör justeras så att ingen jordbruksmark ingår i det skyddade området. VF framför också att ett aktivt, bärkraftigt jordbruk med betande djur och miljövänliga odlingsmetoder är det bästa för den biologiska mångfalden på Kronobergshalvön, samt att restriktioner, skyltar, parkeringsplatser och gångstigar som försvårar jordbrukets drift ska undvikas.

Hembygdsföreningen för Hov, Kronoberg och Araby i Växjö tillstyrker utökningen. Föreningen anser att de stora kulturvärdena inte beaktats i tillräcklig utsträckning i förslaget, men framför även att utökningen också kommer att gynna dessa värden.

Växjö Vattenskoterklubb framför att det är positivt att naturreservatet utökas och att föreningen förespråkar ett aktivt och rörligt friluftsliv som tar hänsyn till växt- och djurliv på land och i vatten. Föreningen yrkar även på att föreskriften under C:15, som innebär förbud mot att ta in och använda vattenskoter i naturreservatet, ska utgå eftersom de anser att förbudet strider mot EU:s principer om fri rörlighet, den svenska regeringsformen, proportionalitetsprincipen, förhindrar möjligheten att ta sig till allmän farled via vattenskoter, samt bygger på förutfattade meningar om den faktiska störning som användandet av vattenskoter innebär.

Växjö kommun ställer sig positiv till förslaget till utökning under förutsättning att både det land- och vattenbaserade friluftslivet säkerställs. Kommunen kan åta sig skötseln av stigarna i området på uppdrag av

reservatsförvaltaren. Vidare framförs att det ska finnas möjlighet till förbindelse genom sundet mellan Helgö och Kronoberg vidare ut till Helgasjön för alla vattenfarkoster, samt att det är viktigt att hastigheten begränsas, att fågelskyddsområden med tillträdesförbud införs och att tydlig information riktas till allmänheten. Inom vattenområdet kan det bli aktuellt för Växjö kommun att lägga ner sjöledning, vilket inte bör vara förbjudet. Större delen av odlingsmarken kring Kronobergs kungsgård bör kunna omfattas av naturreservatet.

LÄNSSTYRELSENS BEMÖTANDE AV INKOMNA SYNPUNKTER

Utifrån de synpunkter som framförts på beslut och skötselplan har ändringar och tillägg gjorts, i den mån de bedömts vara praktiskt genomförbara, rimliga i proportion till kostnaderna och förenliga med reservatets syfte.

Naturreservatet har stora naturvärden knutna till äldre ädellövträd som växer både i slutna skogar och i trädklädda betesmarker. Området ansluter till de befintliga reservaten Helgö och Hissö, som också innehåller dessa naturtyper. Genom att skydda både ädellövskogar och trädklädda betesmarker i det utökade naturreservatet bildas ett ovanligt stort, sammanhängande område med ädellövträd som är skyddat från exploatering och som vårdas enligt fastställda skötselplaner. Många naturvärden i lövskog och trädklädda betesmarker är gemensamma och skötselplanen föreslår ett utökat bete i delar av reservatet. Förutom de områden i skötselplanen som särskilt pekats ut som lämpliga för restaurering till betesmark tillåter skötselplanen bete i hela naturreservatet. I och med att naturvärden knutna till äldre lövträd finns både i och utanför idag betade marker, samt att avgränsningen av betesmarker avser att ändras i och med detta beslut, bedömer Länsstyrelsen att det är motiverat att såväl nuvarande betesmarker som skogsmarken ingår i det utökade naturreservatet.

Målen för betesmarkernas krontäckning definieras av respektive naturnaturtyp i skötselområdenas bevarandemål. Krontäckningarnas procentsatser finns angivna i Naturvårdsverkets vägledningar för naturtyperna.

När det gäller området skötsel har det på flera ställen i såväl beslut som skötselplan förtydligats att reservatets naturvärden kräver aktiv skötsel för att vidmakthållas och det framgår i skötselplanen att bete kan användas som skötselmetod i hela området.

Tillfälliga upplag i samband med skötselåtgärder är nu undantagna från föreskriften A:2, men uppförande av jaktorn kräver Länsstyrelsens tillstånd för att på bästa sätt ta hänsyn till natur- och kulturmiljövärden, samt friluftslivet.

Skötselplanens kapitel om historisk mark- och vattenanvändning är omarbetat och kraftigt utökat för att bättre spegla områdets stora historiska betydelse.

Det är förbjudet att ta ut död löv- och tallved från naturreservatet, men veden får vid behov flyttas till annat skötselområde eller, om det är stora mängder, till annat naturreservat. Genom att flytta död ved som genererats genom naturvårdande skötsel mellan naturreservat kan större total naturvårdsnnytta uppnås och död ved får vid behov även tillföras från områden utanför naturreservatet. Länsstyrelsen bedömer att det inte finns någon övre gräns för volymen död löv- och tallved där naturvärdena skulle missgynnas av ytterligare död ved. Stora mängder död ved skapar förutsättningar för hotade arter beroende av sådana miljöer och dessa biotoper är en bristvara i dagens landskap.

Det befintliga naturreservatets nuvarande parkeringsplats har markerats på beslutskartan. Där syns även de markerade stigar som idag går genom området. Nya anordningar för friluftslivet anläggs i samråd med fastighetsägare, arrendator och Växjö kommun.

Länsstyrelsen har enligt beslut i ärende 125-5741-97 utrett förutsättningarna att peka ut områden där vattenskoter kan tillåtas och funnit att länet saknar områden där sådan trafik är lämplig. Trots detta utgör vattenskoter i Helgasjön idag en kraftig störning för såväl djurliv som det rörliga friluftslivet. Länsstyrelsen bedömer att frågan om reglering av vattenskotertrafiken i Helgasjön i stort, och i området mellan Helgö, Hissö och Kronoberg specifikt, bäst hanteras genom ordningsföreskrifter i de respektive naturreservaten. Det är också så Länsstyrelsen tidigare hanterat frågan i Hissöreservatet och i flera av länets andra naturreservat. Även i Åsnens nationalpark är användning av vattenskoter förbjuden genom en ordningsföreskrift. Föreskriften utgör, liksom flertalet ordningsföreskrifter, en reglering som syftar till att tydliggöra det generella förbudet, samt ökar möjligheten att lagföra vattenskoterförare, via ett brott mot reservatsföreskrifterna (se vidare under avsnittet *Länsstyrelsens bedömning* nedan).

LÄNSSTYRELSENS BEDÖMNING

Enligt 7 kap. 4 § miljöbalken får ett mark- eller vattenområde förklaras som naturreservat i syfte att bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer eller tillgodose behov av områden för friluftslivet. Ett område som behövs för att skydda, återställa eller nyskapa värdefulla naturmiljöer eller livsmiljöer för skyddsvärda arter får också förklaras som naturreservat, enligt denna bestämmelse.

Enligt 7 kap. 7 § miljöbalken får länsstyrelsen helt eller delvis upphäva tidigare beslut om naturreservat med föreskrifter som har meddelats enligt 7

kap. 4 - 6 §§, om det finns synnerliga skäl. Detta gäller även för äldre beslut om naturreservat enligt naturvårdslagen, se 2, 4 och 9 §§ lagen (1998:811) om införande av miljöbalken.

Då föreskrifterna i det nya reservatsbeslutet helt klart innebär minst lika starkt eller starkare skydd för biologisk mångfald, natur- och kulturmiljö samt friluftsentressen som föreskrifterna i det tidigare beslutet anser Länsstyrelsen att det föreligger synnerliga skäl för att upphäva det tidigare reservatsbeslutet.

Beslutet innebär en ändring av det befintliga naturreservatet Kronoberg, beslut den 23 september 1996 med diarienummer 231-3422-1996, enligt följande:

- gränsen ändras och naturreservatet utökas därmed med 264 ha (bilaga 1)
- syfte och föreskrifter uppdateras
- skötselplanen uppdateras (bilaga 2).

Kronoberg utgör ett ur naturvårdssynpunkt mycket värdefullt naturområde bestående av ett vattenområde med rikt fågel- och friluftsliv och ett landområde med gammal, grov tall, samt äldre ädellövträd som växer både i betesmarker och i lövskogar. Naturvärdena, såväl på land som i vatten, ansluter till flera befintliga naturreservat och områdets avgränsning bidrar till att binda samman ett större område med höga naturvärden knutna till såväl land- som vattenmiljöer. Landmiljöerna består av både hävdande marker och skogar med gamla, grova levande och döda träd som gemensam nämnare. Länsstyrelsens bedömning är därför att naturreservatet därför bör ha föreslagen avgränsning där såväl vatten som betesmarker och skogsmark ingår.

För att områdets värden ska bestå, behöver området undantas från skogsbruk och annan exploatering som innebär att områdets naturvärden påtagligt skadas. Restaurerings- och vårdåtgärder för att bevara och stärka naturvärdena enlighet med skötselplanen behöver utföras och föreskrifter som skyddar känsligt fågelliv mot störning införs. Länsstyrelsen har bedömt att området därför bör förklaras som naturreservat med föreslagen avgränsning, föreskrifter och skötselplan.

Områdets natur- och kulturvärden har varit kända under lång tid och uppmärksammades i bl.a. länets naturvårdsprogram, ängs- och betesmarkinventeringen, fornminnesinventeringar och i Skogsstyrelsens nyckelbiotopsinventering. Utökningsområdet uppmärksammades i inventeringen av skyddsvärda statliga skogar och urskogsartade skogar (den s.k. SNUS-inventeringen) som på uppdrag av regeringen genomfördes av Naturvårdsverket och länsstyrelserna 2002-2003. Området är ett av 22 områden i Kronobergs län som slutligen rapporterades av Naturvårdsverket

till regeringen, se SNV rapport 5339 och 5340. Ön Hästaholmen, i naturreservatets norra del, har under 2015 även föreslagits ingå i nätverket Natura 2000 tillsammans med Hissö.

Helgasjön ingår som en del av Mörrumsåns avrinningsområde i ett riksintresseområde för vattendrag (4 kap. 6 § miljöbalken). Fågellivet är rikt och bestånden av fiskgjuse och storlom är av internationell betydelse. Vid riksinventeringen av fiskgjuse 2001 noterades 175 häckande par av fiskgjuse i Kronobergs län. Vid motsvarande inventering 2013 var siffran endast 66 par. För Helgasjöns del var siffran 2001 17-20 par och 2013 9 aktiva bon. Mot bakgrund av denna minskning initierade Växjö kommun i samarbete med Länsstyrelsen Kronoberg och Kronobergs Ornitologiska Föreningen under 2015 ännu en inventering av Helgasjön fågelliv. Under 2015 års inventering bedömdes antalet häckande fiskgjusar vara 13-17 par. Vid uppföljningen av inventeringen sommaren 2017 noterades en minskning av antalet häckningar av storlom och fiskgjuse. I uppföljningsrapporten nämns den ökade trafiken med vattenskotrar som en möjlig orsak till minskningen. I utökningsområdet finns flera kända boträd för fiskgjuse noterade från tidigare inventeringar i området, men där häckningar ej rapporterats i senare inventeringar.

I fågelinventeringen från 2015 föreslås att en informationsbroschyr som talar om hur folk ska uppföra sig på sjön för att minska störningar på fågellivet tas fram och distribueras. Utifrån rapportens slutsatser bedömer Länsstyrelsen att det i nuläget inte kan anses motiverat att peka ut områden med tillträdesförbud i samband med utökningen av naturreservatet Kronoberg. Däremot innehåller beslutet föreskrifter mot användning av vattenskotter inom naturreservatet eftersom bruket av sådana utgör en påtaglig störning för såväl fågelliv (t.ex. storlom och fiskgjuse) som det rörliga friluftslivet.

För att återskapa artrika naturtyper inom området behöver restaureringsåtgärder genomföras i vissa delar, t.ex. i form av naturvårdsröjning i ungsogor, friställning av grova lövträd, veteranisering av ekar, och bränning eller skapande av jordblottor i gräsmarker.

Utökningen av naturreservatet innebär att befintliga naturvärden bevaras, att igenväxande marker restaureras, samt att värdekärnor binds samman genom utvecklingsmark som skapar långsiktiga förutsättningar för arterna och naturtyperna i området. Att utöka befintliga naturreservat är viktiga åtgärder eftersom större skyddade områden har bättre förutsättningar för att långsiktigt bevara ett rikt växt- och djurliv. I området kommer befintliga naturvärden gynnas och nya naturvärden skapas genom aktiva skötselåtgärder.

I översiktsplanen för Växjö kommun är det aktuella området utpekade som ett område för natur och rekreation. En del av området, på Kalvudden, är

detaljplanelagt som naturmark. I kommunens grönstrukturprogram, antaget den 9 april 2013, anges området som särskilt värdefullt för rekreation och som ett värdefullt kärnområde för biologisk mångfald. Området är av central vikt för friluftslivet och antalet besökare är stort året runt.

Bevarandet av naturvärdena går inte att förena med skogsbruk eller exploatering och ett långsiktigt skydd kan garanteras genom ett naturreservat. Utan ett beslut om utökning av naturreservatet riskerar de höga naturvärdena att gå förlorade genom avverkning, exploatering eller upphörd hävd i gräsmarker. Förutsättningarna att bevara områdets biologiska mångfald och livsmiljöer bedöms som goda om bevarandemålen uppfylls, i enlighet med fastställd skötselplan.

Beslutet följer riktlinjer för prioritering av naturreservatsskydd och Sveriges internationella åtaganden om skydd av den biologiska mångfalden, samt Sveriges miljökvalitetsmål. Utökningen av naturreservatet Kronoberg bidrar till att uppfylla miljökvalitetsmålen "Levande sjöar och vattendrag", "Levande skogar", "Ett rikt odlingslandskap, och "Ett rikt växt- och djurliv". Målen uppfylls genom att odlingslandskapet hävdas, att sammanlagt 100,8 ha produktiv skogsmark undantas från skogsproduktion och att vattenområdet ges ett långsiktigt skydd.

Länsstyrelsen anser, vid en intresseprövning enligt 7 kap. 25 § miljöbalken, att reservatsföreskrifternas utformning innebär en rimlig balans mellan de värden som ska skyddas och det intrång detta innebär för enskilds rätt att använda mark och vatten. Utökningen är förenlig med miljöbalkens mål i 1 kap. 1 § och bestämmelserna om hushållning med mark och vatten i 3 och 4 kap. miljöbalken.

I enlighet med vad som sägs i 4 och 5 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning, bedömer Länsstyrelsen att den föreslagna ordningsföreskriften enligt 7 kap. 30 § miljöbalken innebär så begränsade kostnadsmässiga och andra konsekvenser att det saknas skäl för en konsekvensutredning av regelgivningen.

UPPGIFTER OM NATURRESERVATET EFTER UTÖKNINGEN

Naturreservatets namn	Kronoberg	
NVR-id	2002396	
Län	Kronoberg	
Kommun	Växjö	
Distrikt	Öjaby, Tjureda, Gårdsby, Växjö Maria	
Gränser	Enligt karta, bilaga 1	
Lägesbeskrivning	Kronoberg ligger strax norr om Växjö.	
Centrumkoordinater	X: 486885, Y: 6310068	
Kartblad Index 100 km	63E	
Naturgeografisk region	11 SÖ Smålands skog-/sjörik slätt	
Huvudsaklig objektkategori	Ä, Ädellövskog	
IUCN-kategori	IV, Habitat/Artskyddsområde	
Fastigheter och ägarkategori	Kronoberg 2:1	Statens fastighetsverk
	Kronoberg 2:2	Växjö kommun
	Kronoberg 2:3	Riksantikvarieämbetet
Servitut/rättigheter/ samfälligheter	<i>Rättigheter</i>	
	Väg/parkering	07-VÄJ-264.2
		07-VÄJ-264.2
		07-VÄJ-264.3
		0780K-2437.1
		0780K-2782.1
		0780K-3484.1
		080K-3257.1
		0780IM-08/10605.1
		Allmän väg 871
	Transformatorstation	07-IM1-95/13249.1
	Kraftledning	D201700018301:1.1
Sakägare	Enligt bilaga 4	
Areal	Totalareal 275,3 ha, varav 114,6 ha land och 160,7 ha vatten	
Förvaltare	Länsstyrelsen i Kronobergs län	

BESKRIVNING AV OMRÅDET

Naturreservatets landområde består av betesmarker och skog på Kronobergs kungsgårds ägor, strax norr om Växjö. Kungsgårdens bebyggelse och åkermark ligger centralt i området och omfattas inte av reservatet. I norr och väster ingår ett sammanhängande vattenområde i Helgasjön som förbinder naturreservatet med de befintliga reservaten Helgö och Hissö. På en ö i Helgasjön ligger ruinen av Kronobergs slott. Ruinen ingår inte i naturreservatet.

Den västra delen av landområdet består av en större tallmosse, Kronobergsmossen, med tillhörande randskog där tall dominerar. Huvuddelen av detta område är en värdekärna med äldre skog. Innanför

tallmossen finns före detta betesmarker och slätterängar där lövskog nu dominerar.

Områdets södra del består dels av det befintliga reservatet, dels av bokdominerad ädellövskog. Hela detta område har tidigare betats och bete bör återupptas på åtminstone delar av området för att gynna naturvärden knutna till träd och örter som växer i ljusöppna miljöer.

I reservatets västra del finns sammanhängande, mer öppna betesmarker. Dessa ansluter i norr till betade områden med högre krontäckning, samt till lövskogar där bete med fördel kan återupptas för att förbättra förutsättningarna för hävdgynnade naturvärden.

Längst i norr ligger äldre ädellövskogar dominerade av bok och ek. Detta område ansluter till ruinen av Kronobergs slott, där café och parkeringsplats idag finns. Området är ett populärt friluftsområde och har många besökare. Ett flertal stigar löper genom området och flera anlagda rastplatser finns i och omkring naturreservatet.

Skötselåtgärderna i det utökade naturreservatet syftar till att bevara och restaurera områdets naturvärden för att skapa ett sammanhängande område där värdekärnorna befinner sig i kontakt med varandra och där arter kan sprida sig inom området. Reservatet ska också fungera som en spridningskälla för hotade arter till det omgivande landskapet.

FÖRORDNANDE OM KUNGÖRELSEDELGIVNING

Länsstyrelsen förordnar, med stöd av 49 § delgivningslagen (2010:1932) jämfört med 27 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m., att delgivning av detta beslut ska ske genom kungörelse. Kungörelsen ska inom 10 dagar från detta förordnande införas i Post- och Inrikes Tidningar och i ortstidningen Smålandsposten.

Delgivningen ska anses ha skett två veckor efter dagen för detta beslut, förutsatt att kungörelsen inom 10 dagar från beslutet införts i ovan nämnda tidningar.

Beslutet hålls tillgängligt på Länsstyrelsen, Kungsgatan 8, Växjö och på Länsstyrelsens hemsida, www.lansstyrelsen.se/kronoberg

ÖVERKLAGAN

Detta beslut kan överklagas av den som beslutet angår (16:12 § miljöbalken) genom skrivelse till regeringen. Överklagandet ska dock skickas in per e-post till kronoberg@lansstyrelsen.se eller per post till Länsstyrelsen i Kronobergs län, 351 86 VÄXJÖ. Länsstyrelsen måste ha fått överklagandet senast den 30 maj, annars kan inte regeringen pröva överklagandet.

Överklagandet ska innehålla följande:

- hänvisning till detta beslut, dnr 511-3542-2015
- vad som ska ändras och varför
- namnteckning, namnförtydligande och adressuppgifter
- eventuella handlingar som stöder överklagandet.

BESLUTANDE

Beslut i ärendet har fattats av Landshövding Ingrid Burman.

I handläggningen av ärendet, i vilket naturskyddshandläggaren Love Eriksen varit föredragande, har även länsrådet Anders Flanking, miljöjuristen Henrik Skanert, länsarkitekten Gunnel Henriksson, enhetschefen Martin Sjödahl, funktionschefen Elisabet Ardö, kulturmiljöhandläggaren Martin Karlsson, samt naturvårdshandläggaren Ellen Flygare deltagit.

BILAGOR

1. Beslutskarta
2. Skötselplan
3. Beslut om bildande av naturreservatet Kronoberg den 23 september 1996 med ärendenummer 231-3422-1996
4. Sakägarförteckning och sändlista
5. Miljöbalkens regler om naturreservat
6. Överklagandehänvisning

Karta till beslut om utökning
av naturreservatet Kronoberg
i Växjö kommun

- Befintliga naturreservat
- Utökning
- Befintlig parkeringsplats

© Länsstyrelsen, Lantmäteriet

0 250 500
m

